

Det hemmelige diplomatiets tid

Taler
Sigurd Evensmo

Dato
29 januar 1949

Sted
Verdensteatret, Oslo

Omstendigheter
Protestmøte mot norsk tilslutning til NATO

1 [...]

Det er blitt klart at ikke bare svenskene vegrer seg mot å bli dradd inn i stormaktsblokken, men at også det danske folket gjør sterk motstand. Etter
5 København-møtet skrev det danske regjeringsorganet Social-Demokraten: "Kan Atlanterhavsmaktene i en periode da deres egne militære maktmidler er høyst utilstrekkelige, ha noen som helst interesse av at et utsatt avnsitt av den demokratiske verdensfronten svekkes? Kan de være interessert i traktatmessig tilslutning av to svakt rustede land som samtidig berøves utsikten til hjelp fra det
10 eneste sterkt rustede landet i Skandinavia? Ville en slik situasjon være i fredens interesse? Ville den ikke snarere i en uhyggelig grad ha karakter av en fristelse for en potensiell angriper?"

- Vi skal treffe et valg, heter det. Men skjer det i frihet, slik det skulle skje hos
15 demokratiske folk? Etter forhandlingene i København skrev den svenske regjeringsavisen Aftontidningen om "den ubehagelige følelsen av utenlandsk trykk på frie forhandlinger". Dette trykket var at amerikanerne ikke ønsket å levere våpen til et frittstående nordisk forbund. Onsdag 26. januar skrev den amerikanske avisen New York Herald Tribune at det amerikanske
20 utenriksdepartementet har øvd et ganske kraftig press på de skandinaviske demokratiene.

- Stortinget har konstitusjonell rett til å treffe en rask avgjørelse. Men har det også den moralske retten? Det er blitt framhevet før at viktige indrepolitiske
25 saker, som for eksempel sosialisering av næringer, ikke vil bli forsert - folket skal høres i valg.

Men her, i en sak som kan gjelde liv og død for oss og andre folk, skal avgjørelsen
30 treffes i en stemning som er jaget opp fra dag til dag, som om landet hadde
fiendtlige troppemasser ved grensene. Hvilken stortingsrepresentant har hatt
høve til å rådføre seg grundig med sine velgere i denne saken? Hvilken
stortingsrepresentant har fått fullmakt av folket til å være med og drive Norge
inn i en politikk som bryter med all tradisjon og vil innlede et helt nytt og
35 skjebnesvangert avsnitt i vår historie? Ingen har fått en slik fullmakt.

I avisdiskusjonen før Oslo-møtet kom det et innlegg fra en mann som fortalte at
han satt på en god utkikspost i dagens situasjon. Denne mannen ironiserte over
at så mange underlige slags folk nå ville ha et ord med i laget, ja til og med
40 kvinner. Det var et diskusjonsmøte i Kvinneligaen for fred og frihet han siktet til
da han overbærende ironisk skrev om et protestmøte med "opprørte damer som
tilhørere".

Vi er inne i det hemmelige diplomatiets tid, ekspertenes tid, og en kan frykte at
45 avstanden etter hvert er blitt for stor mellom ekspertene og det folket som satte
dem i ansvarlige stilinger.

Det står til begge parter å rette på det.

50

Kilde

Sigurd Evensmo: Ut i kulda. Oslo 1978, s. 111-112.

Emner

Appell, NATO, Utenrikspolitikk

55

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/det-hemmelige-diplomatiets-tid>

60

65